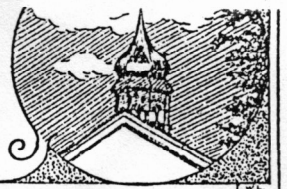

TROSA ANNONSBLAD

ANNONS- OCH NYHETSBLAD FÖR TROSA STAD OCH HÖLEBO HÄRAD

N:o 4 B

27:de årg.

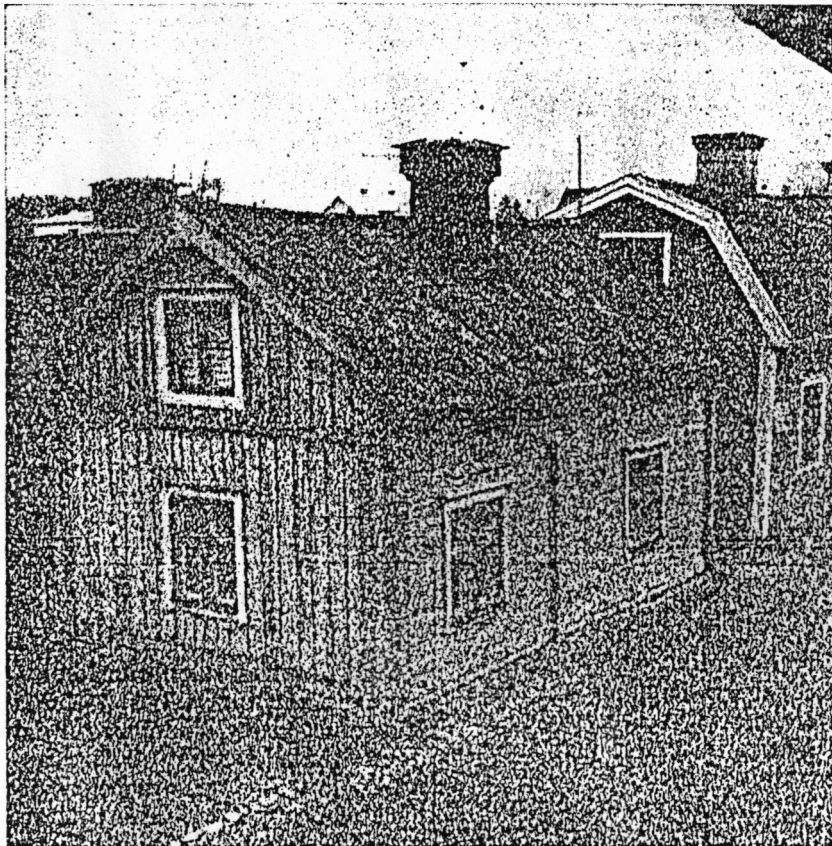
LÖRDAGEN DEN 26 JANUARI

Trosa Tryckeri 1946.

27:de årg.

1946

DET TROSA SOM GÅR.

Östra gatan nr 120. »Slaktaregården».

Mycket av det gamla, som våra fäder omsorgsfullt vårdade och älskade, skattas nu dagligen och stundligen åt förgångelsen. Så går det också med den gamla bebyggelsen, vilken icke fyller de anspråk, som en modern nutidsmänniska har rätt att fordra. Ett och annat av de gamla hemtrevliga husen repareras pietetsfullt och får stå kvar, vittnande om en svunnen tids byggnadsstil. De äro i många fall välbehövliga små skönhetsfläckar, där de ligga, lummigt inbäddade bland den nya bebyggelsen. Men hur väl det än är beställt med modern komfort och tidsbesparande anordningar av skilda slag i vår tids mer eller mindre lyxbetonade villor, kunna de nog i många avseenden inte skapa den rogivande hemlycka som sina företrädare — de små enkla trähusen.

Vår stadsbild har förändrats önska avsevärt på blott några

målade husen med sina välvda tegeitak lågo, resa sig nu som tur är inte skysrapor men dock villor i minst två våningar. Det är ju bara ett glädjande faktum att kunna konstatera att utvecklingen går framåt.

En av de gamla borgarens gårdar, vilken med smärre förändringar fått stå kvar fram till våra dagar, är gården nr 120 vid Östra gatan, kanske bättre känd under namnet "slaktaregården." Men nu är det bara fråga om dagar innan också den är jämnad med marken, varför de, som äro intresserade av gammal bebyggelse, torde begagna tillfället för ett besök i studiesyfte. Det är värt besväret.

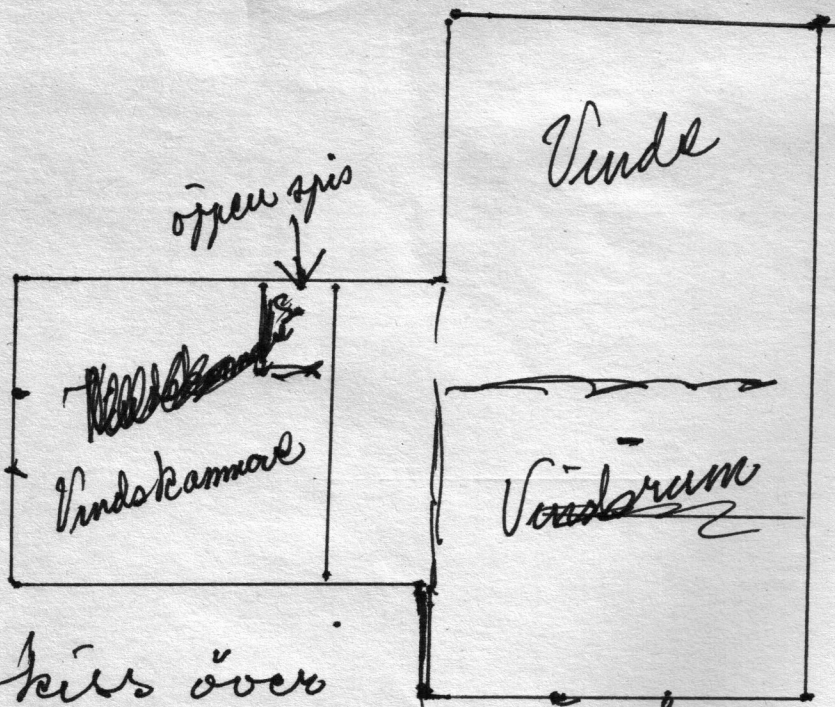
"Slaktaregården" är en typisk borgaregård av den gamla sorten. Det var ju vanligt att borgaren hade ett litet jordbruk, i regel "vid sidan om" för att uttrycka sig riktigt. Här finns nu både

vagnslider, redskapsbod, visthusbodar m. m., detta beläget i stadens centrum.

Den siste ägaren till gården var slaktaren Isack Andersson. Han var född år 1850 vid Råby krog utanför Nyköping och dog 1940. Till Trosa inflyttade han 1878 och inköpte några år senare gården. Han bedrev slakterirörelse i rätt stor skala. Förutom på stadens torg, stod han troget med sitt stånd på torgen i Gnesta, Mariefred och Södertälje, till vilka platser han färdades med häst och vagn. Så bedrev han det jordbruk, som hörde till gården. Det var visserligen bara 12 tunnland odlad jord, men så tillkommo en del arrenden av stadens jord samt en del s. k. "hälftenbruk", vilket innebar att jordägaren erhöll hälften av avkastningen. Hr Andersson hade i regel 3 hästar och 6 kor och så naturligtvis grisar och höns. Att "slaktarns" hästar buro huvudet högt har sin särskilda lilla historia. Därtill hade de all anledning, enär de flera gånger dagligen gingo ut och in genom rådhusdörrarna. "Hur kan det vara möjligt?" kanske läsaren frågar sig. Jo, därmed förhåller det sig så: När stadens gamla rådhus, som låg framme vid torget, på 1880-talet revs, inköpte hr Andersson dess dörrar och placerade dem på sin ladugård. För övrigt härstamma också en del av visthusbodarnas dörrar från det gamla rådhuset. Om pigorna därför satt näsan i vädret känner jag inte till. Inom parentes kan nämnas, att dessa dörrar ha donerats till hembygdsföreningen, varför de förmodligen så småningom få en

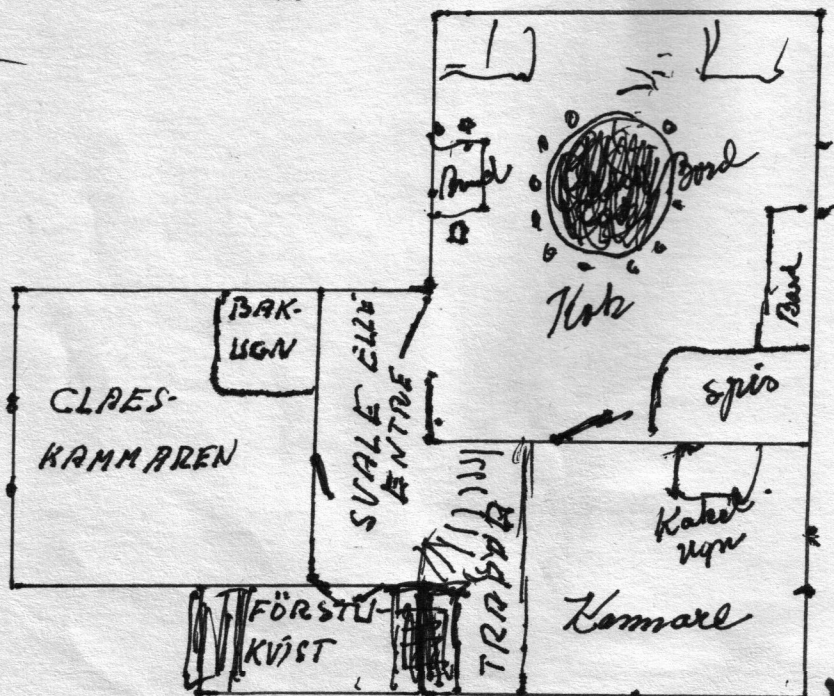

Porfars skuga

Skiss över
G:a staden 120. (1 tr upp)

(X ungefär här går man idag
in till fotoaffären)

nedre plan

mot kamren → mot gatan → mot torget

litet närmare på själva "mangaras-byggnaden." När man kommer på gatan ser det lilla huset rätt obetydligt ut, där det dunkelgrönt ligger och väntar på nådestöten. Vid närmare undersökning skall man dock finna att det inte är så obetydligt. Under den siste ägarens tid skedde en tillbyggnad. Det blev därmed litet högre i tak och försett med ett litet vindsrum. Denna ombyggnad skedde dock s. a. s. i lönnedom, enär intet tillstånd därtill beviljades. Dygnet hade dock även på den tiden några mörka timmar, varför det med litet god vilja och tillika en smula "flytande drivkraft" gick att ordna en sådan sak. Många vindar och vindskupor lär ha tillkommit på det sättet.

Att uttala sig om husets ålder är inte lätt, men ett och annat talar för att en del av detsamma är mycket gammalt. Kanske stod det en liten ryggåsstuga här redan när moskoviten gjorde sitt mindre angenäma besök år 1719. En del av det kanske stod kvar efter branden och fick så småningom ingå i det nya huset. I detta sammanhang kan erinras om att tre kanonkulor från denna tid hittades vid ombyggnaden av gården intill, n:o 122. Kanske döljer också den gamla "slaktaregården" något minne från det ödesdigra året inom sina väggar?

Huset består av ett rymligt kök, två kamrar samt den tidigare omnämnda vindskammaren. Rummen äro överlag större än man tänker sig vid en hastig bedömning av exteriören. De äro mycket hemtrevliga, köket med sin stora kalkstensfärgade spiselhäll, kamrarna med öppna spisar och stor bakugn och vindsloftet med sitt lilla fönster. Men trots de relativt stora utrymmena, fick nog sällan lov att vara mycket god, när trettio karlar, förutom gårdens folk, utspisades flera gånger dagligen under en längre tid. Det var i början av seklet då den svarta graniten, "Trosas svarta guld", bröts. Hr Anderssons döttrar gräddade under den tiden åtskilliga brödkakor i den stora bakugnen. Säkerligen var det ett tungt och ansträngande arbete, men de minnas än i denna dag den tiden med glädje. "Jobbigt var det, men o vad det var roligt! Grabbarna var också så hjälpsamma. De torkade disken och hjälpte till på alla sätt." Många äro de som prisat den goda maten de blevo serverade på matserveringen hos "slaktarns."

Minst lika många minnas med varmt hjärta de glada fester de där varit med om. Säkerligen stod glädjen högt i tak redan på den tiden när inte trappan till vinden

var färdig. Det hände sig inte bättre än att böllopparet, som tillbringat bröllopsnatten på vindsloftet, fingo taga sig dit medels en stege. Vilket som var svårast, att klättra upp eller ner, är svårt att yttra sig om.

Vid juletid var det fester slag i slag. Sist i raden kom barnfesten, då alla barn öster om årligen inbjödos. Trots att alla möbler och annat löst bohag bars ut på gården, blev det i regel mer än fullt i stugan. Men glädjen stod högt i tak och husmor Ulrika, avhållen och älskad av alla för sitt glada sätt och blida väsen, stod glädjesträlände och fröjdades åt barnens stöj och glam.

Ej mer ljuder stenarbetares och vägfarares grova stämmor och ej heller upprymda barnungars gälla rop i det stora köket; ett kärleksviskande brudpar tillbringa ej bröllopsnatt på det lilla vindsloftet och hästarna gnäga ej längre i stallet. Det är slut med det gamla livet i "slaktaregården." Allt har tystnat. Snart höres den sista långdragna dödsucknen. Sedan är de synliga bevisen — lyckliga människors hemvist — för alltid borta.

En ny tid har börjat!

HANS NILSSON.

RAD

46

sthus-
i sta-

gården
ersson.

Råby
h dog

e han

sen-
akteri-

rutom
troget

inesta,
ill vil-

d häst
in det

gården,
tunn-

llkom-
tadens

älften-
jordä-

avkast-
nade i

och så
ns. Att

uvudet
histo-

edning,
gligen

ådhus-
a möj-

ar sig.
sig så:

s, som
1880-

lersson
le dem

gt här-
rsthus-

gamla
för satt

ag inte
lämnas,

rats till
för de

n få en

